

Wijngaarden in Nederland?

Uit de literatuur blijkt dat de druif vroeger veel noordelijker geteeld werd dan tegenwoordig: zowel in Zuid-Engeland, Noord-Frankrijk, België, als ook in Nederland kwamen op grote schaal wijngaarden voor. Tastbare bewijzen hiervan zijn nog op verscheidene plaatsen te vinden; ook de namen van akkers, plaatsen en personen herinneren nog aan die tijd.

Als oorzaak van het verdwijnen van de druif uit deze streken wordt meestal een achteruitgang van het klimaat genoemd. Onder degenen die pleiten voor een opnieuw beproeven van de druif in oude contreien vindt men echter bestrijders van deze mening. Deels twifelen zij aan de juistheid ervan (of menen zij, dat het dieptepunt al lang gepasseerd is), deels ook willen zij geen verband zien tussen de achteruitgang van het klimaat en het verdwijnen van de druif. Althans zij noemen ook nog andere oorzaken (opheffing van de kloosters, onjuiste teeltmethoden, betere en goedkopere aanvoermogelijkheden van wijn uit zuidelijker gebieden, verfijning van de smaak, oorlogsverwoestingen, industrialisatie), waardoor de teelt minder lonend werd en in het vergeetboek raakte.

Men kan zich afvragen of het nog wel enige zin heeft opnieuw de aandacht op de druif te vestigen, als inderdaad het minder lonend worden van de teelt oorzaak is geweest van de achteruitgang. Zijn

er redenen, die hiertoe aanleiding geven, en zijn de oorzaken van de vroegere achteruitgang niet meer, of niet meer in volle kracht, geldig?

Inderdaad is de situatie wel enigszins gewijzigd. Laten we de mogelijkheid van een eventuele klimaatsverbetering buiten beschouwing, dan blijven toch nog als gewijzigde factoren over de hoge accijnzen op ingevoerde wijn enerzijds en een zeer veel ruimer rassensortiment en een beter inzicht in de juiste teeltmethoden en het microklimaat anderzijds. Deze factoren maken in ieder geval de teelt voor 'eigen gebruik' aantrekkelijker dan vroeger het geval was; of er ook mogelijkheden bestaan voor een commerciële teelt, zoals dit het geval schijnt te zijn in Engeland en België, zal nog moeten blijken.

Verricht onderzoek

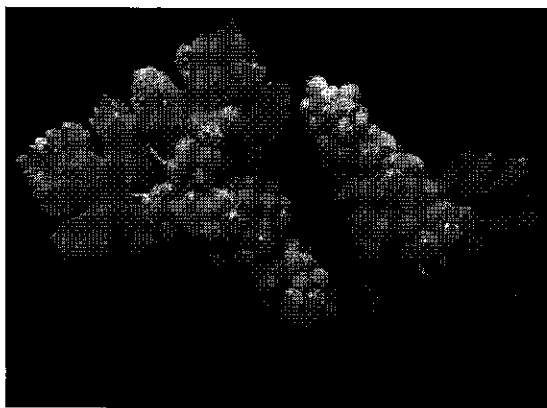
Omdat van fruittelerszijde (voorlopig?) nog weinig belangstelling voor de druiventeelt te verwachten was, en omdat zeer weinig tijd beschikbaar was, is het onderzoek op het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen beperkt tot het verzamelen van een aantal rassen en het uitplanten hiervan op een selectieveld; voorts konden – mede door gebrek aan goed materiaal – slechts planten voor één praktijkproef uitgegeven worden.

De verzamelde rassen kunnen in drie groepen verdeeld worden: de 'Europese' rassen (behorende tot *Vitis vinifera*), de 'Amerikaanse' rassen (behorende tot verschillende soorten, waarvan de

¹ Dit artikel vloeit voort uit een onderzoek dat schrijver verrichtte toen hij nog verbonden was aan het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen te Wageningen.

– door de meeste Europeanen niet gewaardeerde – 'foxy'-smaak kenmerkend is), en de hybriden tussen deze beide groepen. De Amerikaanse rassen zijn resistent tegen *Phylloxera* – een wortelluis, die de Europese druiventeelt met de ondergang bedreigd heeft, maar nog niet in Nederland geconstateerd is –, hebben veel minder of geen last van de gevreesde schimmelziekten (meeldauw), groeien sterker, produceren meer, zouden een korter groeiseizoen nodig hebben en zouden strengere winters kunnen verdragen. De 'foxy'-smaak – waar de Amerikanen geen bezwaar tegen hebben – is eigenlijk het enige grote nadeel van deze rassen. Deze smaak vindt men terug in de wijn, echter niet in de most; deze zou zelfs beter van kwaliteit zijn dan most van Europese druiven! In de hybriden – waarvan al zeer veel rassen bestaan, en waarvan er steeds meer geplant worden – is de foxy-smaak in veel mindere mate aanwezig; toch is hun kwaliteit nog altijd niet gelijkwaardig aan die van de Europese rassen. Van alle drie groepen zijn alleen de vroegstrijpende rassen verzameld. Dit wil overigens niet zeggen, dat ze alle ook onder onze omstandigheden vroegrijpend zijn, want de reactie op een wijziging in klimaat en grondsoort is voor de diverse rassen niet gelijk. De rijptijd, in principe bij elk ras afhankelijk van het tijdstip van uitlopen en de groeisnelheid, blijkt bij de ene groep rassen sterk beïnvloed te worden door de hoeveelheid zonneschijn en de temperatuur, terwijl bij de andere groep de temperatuur het belangrijkste is en de reactie op weinig zon gering. Elders aan de late kant rijpende rassen kunnen hier dus voldoende vroeg zijn, en omgekeerd.

Op een enkele uitzondering na werd er slechts stekhout verzameld; dit met het oog op de *Phylloxera* en de kosten. De opkweek en de vermeerdering verliepen niet altijd even snel, hetgeen onder meer veroorzaakt werd door de soms slechte kwaliteit van het hout. De Europese rassen werden in het selectieveld uitgeplant op een afstand van 80 cm, de Amerikaanse rassen en de hybriden op

Trossen van het ras Chasselas Rose (verkregen op het I.V.T. onder glaskappen)

110 cm, van elk ras twee planten; de afstand tussen de rijen bedroeg 80 cm. Deze geringe plantafstanden zijn in de meer noordelijke gebieden noodzakelijk om de groei te beperken en de rijping van de vruchten te bevorderen (zie [2]).

De snoei vond plaats volgens het Guyot-systeem. Dit systeem is volgens Barrington Brock [2, 3] wel voor vele, maar niet voor alle rassen ideaal. Gezien de beperkte opzet van het onderzoek en de weinige beschikbare gegevens over de eisen die de aanwezige rassen aan de snoei stellen, kon echter geen verdere differentie in de snoeimethoden aangebracht worden. De Guyot-snoei komt hierop neer, dat elke zomer aanwezig zijn: een vruchtdragende legger (kort, zie de plantafstand) en twee jonge scheuten, die omhoog geleid zijn; in de winter wordt de legger geheel afgesnoeid, terwijl van de twee scheuten de bovenste de nieuwe legger voor het volgende seizoen wordt en de andere op twee ogen ingesnoeid wordt; uit deze twee ogen ontstaan weer twee jonge scheuten, waarvan er één bij de volgende snoei legger wordt, enzovoort. Bij deze wijze van snoei zouden in de klimatologisch min-

Druiventeelt onder glaskappen op het Viticultural Research Station te Oxted (Engeland)

der uitgesproken druivengebieden de beste resultaten verkregen worden [2].

Enkele rassen werden tevens onder glaskappen beproefd, ter vergelijking van de rijptijd en andere eigenschappen onder glas en buiten. De eerste rassen werden ter plaatse gestekt in 1952 en 1953.

De ervaringen die tot op heden opgedaan werden, zijn niet bijzonder gunstig; buiten werden nog vrijwel geen (rijpe) druiven verkregen. De meermalen gedane uitspraak [13 e.a.] dat de druif juist op de grens van haar verspreidingsgebied de beste kwaliteit vruchten geeft, kon dus niet op juistheid getoetst worden. De verklaring van de nog minder gunstige ervaringen moet waarschijnlijk gezocht worden in a. de te natte en te koude grond, b. de vorstschade in het voorjaar van 1956 en c. de leeftijd van het materiaal. Wanneer men in Engeland (bij voorbeeld op het Viticultural Research Station te Oxted [2-6] zulke goede resultaten weet te verkrijgen, moet dit hier toch ook mogelijk zijn, vooral wanneer men uitgaat van een geschikte grondsoort (niet te zwaar en te nat), een goede ligging (bij voorbeeld een helling op het zuiden)

en een streek met veel zonneschijn. Dit geldt in nog sterkere mate, wanneer men door diverse kunstgrepen kans ziet het microklimaat in gunstige richting te beïnvloeden, of weet gebruik te maken van de aanwezige verschillen in het microklimaat. De voor de beproeving van de buitendruif meest geschikte delen van Nederland vindt men in de eerste plaats in Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen. Op de tweede plaats komen andere delen van Limburg, Noord-Brabant en de Veluwe.

De resultaten onder de glaskappen waren goed en in overeenstemming met die verkregen te Oxted, voorzover dit althans nagegaan kon worden; opvallend was het echter, dat de rijptijd in de ongunstige zomer van 1954 (het tweede jaar na het planten) $\pm$ 14 dagen vroeger was dan in 1955.

Conclusie en samenvatting

De druiventeelt in de open lucht – voor de directe consumptie en de wijnbereiding – breidt zich naar het noorden uit en moet ook in Nederland mogelijk zijn. Tot deze slotsom komt men bij beschouwing van de in Engeland bereikte resultaten en bij nadere bestudering van de eisen, die de druif aan het klimaat stelt. In Nederland geteelde tafeldruiven zullen van goede kwaliteit kunnen zijn, zij het dat de kwaliteit van de later rijpende rassen – die evenwel niet voor teelt in de open lucht in aanmerking komen – uiteraard beter is. Bovendien is de vruchtgrootte van buitendruiven geringer dan van kasdruiven.

De kwaliteit van de wijn van Nederlandse buitendruiven zal ook goed kunnen zijn; veel hangt hierbij af van de wisselwerking tussen grondsoort en ras, waarover van te voren niets te zeggen valt.

De resultaten, op het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen verkregen, waren nog niet bijzonder hoopvol. Maar hierbij moet niet vergeten worden, dat de proeven eerst kort lopen, en dat het proefmateriaal op verre van ideale grond geplant is. Bovendien heeft de abnormaal strenge

koude van voorjaar 1956 geen goed aan dit onderzoek gedaan. Er is dus nog geenszins aangetoond, dat druiventeelt in de open lucht in Nederland niet mogelijk is.

Of de teelt van druiven zo rendabel zal zijn, dat hierin perspectieven aanwezig zijn voor de fruitteelt, valt niet te voorspellen; veel zal hierbij afhangen van de plaats en de grondsoort die men ter beschikking heeft, van de importrestricties en van de conjunctuur. Voor de liefhebber is het echter zeker aanbevelenswaard om eens een geringe oppervlakte met buitendruiven te beplanten.

Summary

Vineyards in the Netherlands ?

The Institute of Horticultural Plant Breeding at Wageningen is investigating the possibility of growing grape-vines in the Netherlands out of doors. So far the outcome of the tests has been none too promising. In this connection the fact should not be lost sight of, however, that these experiments were started only a few years ago. Moreover, the quality of the soil used for these experiments was rather poor.

As yet it remains to be seen whether the cultivation of grapes under these conditions will prove to be a paying proposition. Much will depend on the location and the soil type available for this purpose, and also on possible import restrictions and on the state of the market. Amateurs, however, would be well advised to reserve a small plot of ground for the cultivation of grapes in the open.

Literatuur

1. Baranov, P. A.: *The possibilities of extending viticulture into new, more northerly areas* (Russisch). Nauč. Sess. Vopr. Biol. seljsk. Hoz., Riga, 1951, Moscow, 1953: 243-251. (Hort. Abstracts 25 (1955), nr. 1394).
2. Barrington Brock, R.: *Outdoor grapes in cold climates*. Viticult. Res. St. Oxted, Rep. nr. 1, 1949, 71 pp.
3. Barrington Brock, R.: *More outdoor grapes*. Viticult. Res. St. Oxted, Rep. nr. 2, 1950, 62 pp.
4. Barrington Brock, R.: *Some aspects of viticulture in southern England*. Diss. (1951), 101 pp. (niet in de handel).
5. Barrington Brock, R.: *Progress with vines in 1955*. Comm. Grower nr. 3132 (1956): 39-41.
6. Barrington Brock, R.: *Aspects of grape growing*. J. R. hort. Soc. 81 (1956): 183-185.
7. Dix, I. W., and J. R. Magness: *American grape varieties*. U.S.D.A. Circ. 437, 1937, 34 pp.
8. Hyams, E., et al.: *Vineyards in England*. London, Faber and Faber, 1953: 229 pp.
9. Magoon, C. A., and E. Snyder: *Grapes for different regions*. U.S.D.A. Farm Bull. 1936, 1943, 38 pp.
10. Manteau, J.: *Sélections des variétés de vignes de table les plus intéressantes*. Jard. d'Aujourd'hui 11 (1954): 349-350.
11. Mariman, G.: *La viticulture septentrionale*. Arbres et Fruits nr. 25 (1948): 3-9; nr. 26 (1948): 16-30; nr. 37 (1949): 3-11; nr. 47 (1950): 15-24 en nr. 48 (1950): 3-9.
12. Morton, W. F.: *Grape growing in British Columbia*. Br. Col. Hort. Circ. 78, 1954, 24 pp.
13. Regel, C.: *An der Nordostgrenze des Weinbaues*. Züchter 20 (1950): 275-282.